

MONITOROVANIE VYUŽÍVANIA VHODNOSTI UČEBNICE

Geografia pre 7. ročník základnej školy a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom

Autori učebnice: prof. RNDr. Ladislav Tolmáči, PhD.; doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.;
RNDr. František Križan, PhD.; RNDr. Terézia Tolmáčiová, PhD.

Vydavateľstvo: Orbis Pictus Istropolitana

Rozsah učebnice: 104 strán

2016

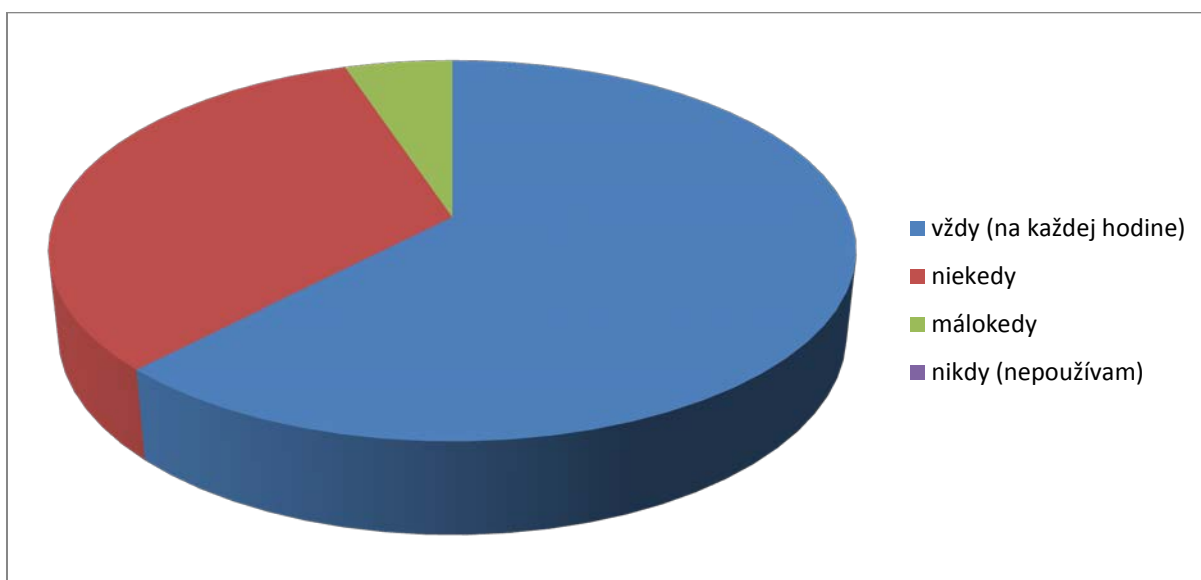
spracovala: RNDr. Mária Nogová, PhD.

časť Zhrnutie

1. Uvedenú učebnicu na hodinách geografie používate....

Touto otázkou sme zisťovali frekvenciu používania učebnice vo vyučovaní.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
vždy (na každej hodine)	61	62,2
niekedy	32	32,7
málokedy	5	5,1
nikdy (nepoužívam)	0	0

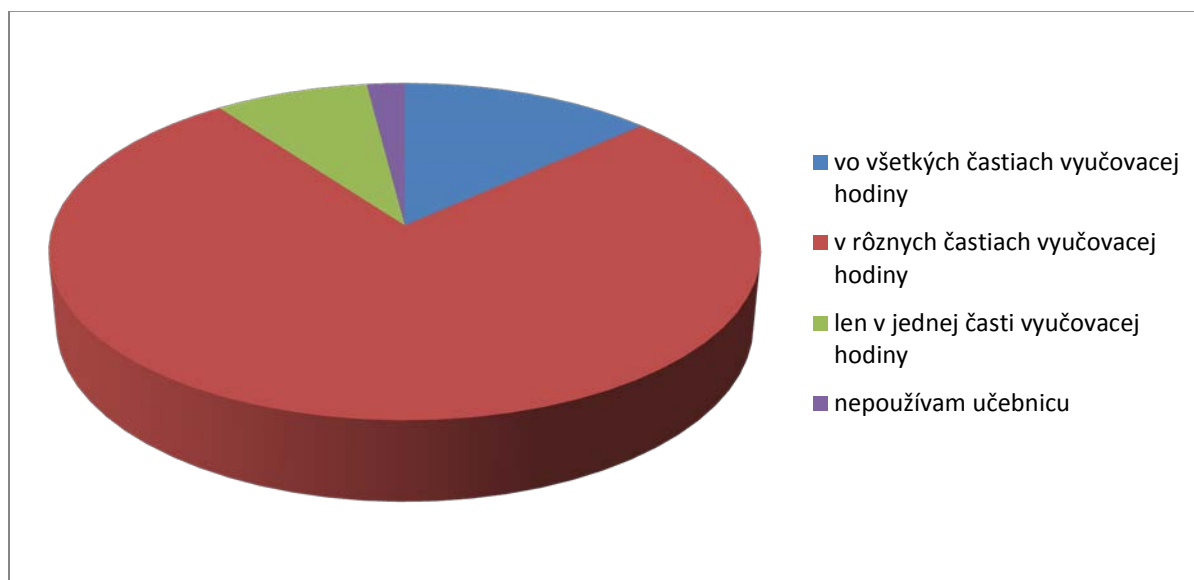
Opýtaní učitelia sa rozdelili do dvoch skupín vždy a niekedy. Dokonca nikto z učiteľov sa nevyjadril, že by učebnicu nepoužíval.

časť Zhrnutie

2. V ktorej časti vyučovacej hodiny učebnicu používate?

Ak učitelia učebnicu používajú, zaujímalo nás, v ktorých častiach vyučovania ju použijú.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
vo všetkých častiach vyučovacej hodiny	13	13,3
v rôznych častiach vyučovacej hodiny	75	76,5
len v jednej časti vyučovacej hodiny	8	8,1
nepoužívam učebnicu	2	2,0

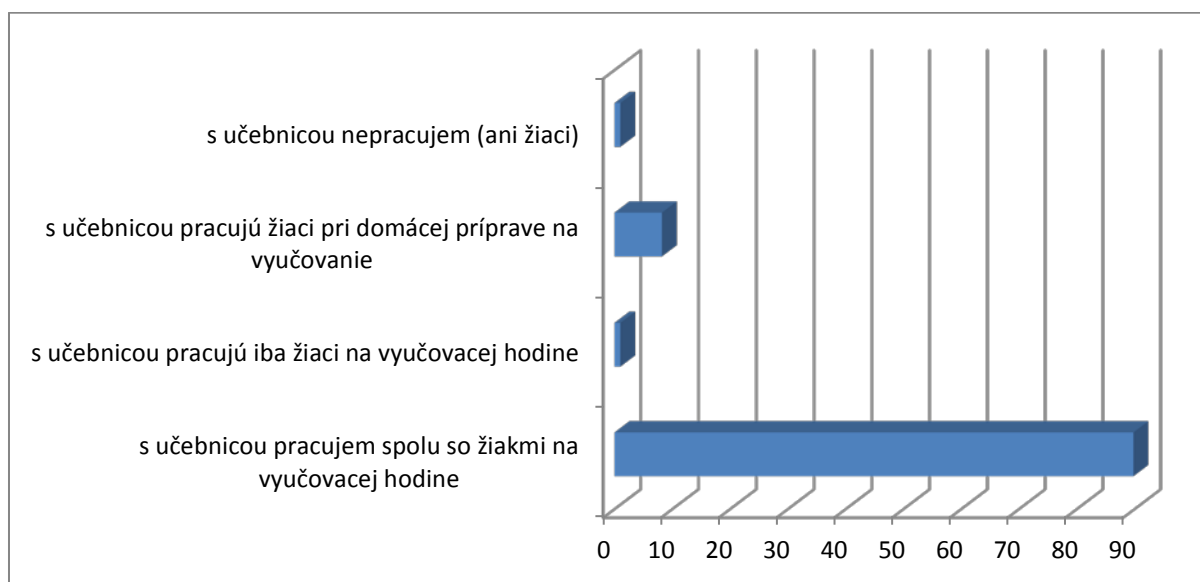
Tri štvrtiny učiteľov používajú učebnicu v rôznych častiach vyučovacej hodiny

časť Zhrnutie

3. Ktorý spôsob práce s učebnicou uprednostňujete?

Zaujímalo nás ako učitelia používajú učebnicu na vyučovacej hodine. Či ju využívajú na spoločnú prácu, samostatnú prácu žiakov alebo na ich domácu prípravu.

	počet odpovedí	počet učiteľ'ov v %
s učebnicou pracujem spolu so žiakmi na vyučovacej hodine	88	89,8
s učebnicou pracujú iba žiaci na vyučovacej hodine	1	1,0
s učebnicou pracujú žiaci pri domácej príprave na vyučovanie	8	8,2
s učebnicou nepracujem (ani žiaci)	1	1,0

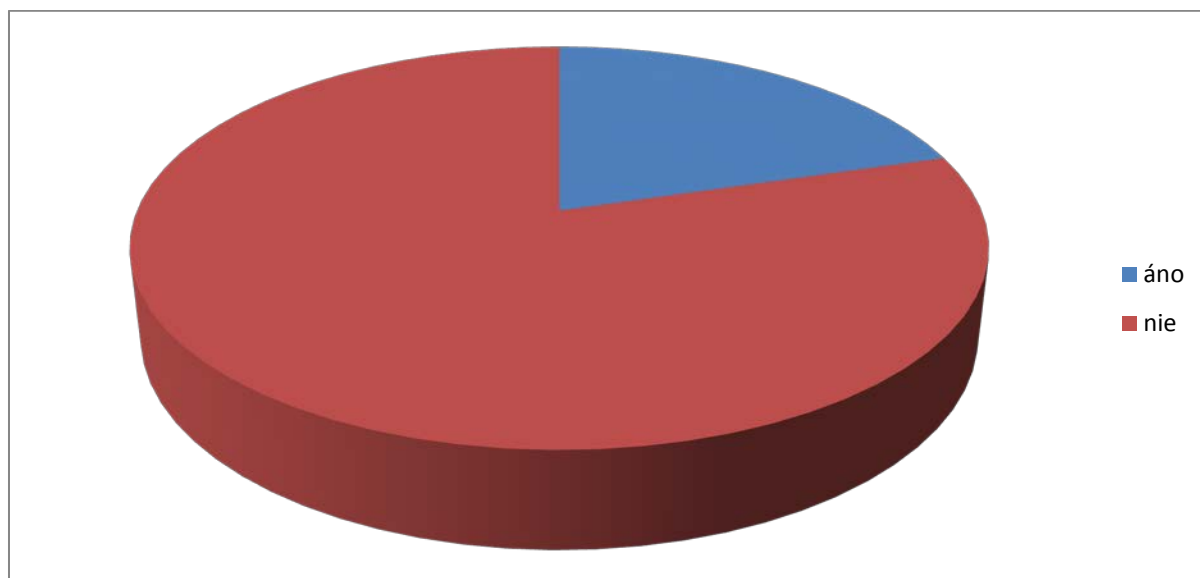
Učebnica pre 7. ročník ZŠ je spracovaná tak, že ju učiteľ môže využívať rôznymi spôsobmi v závislosti od cieľov vyučovacej hodiny. Takmer 90% učiteľ'ov pracuje s učebnicou spolu so žiakmi na vyučovacej hodine

časť Odbornosť

4. Vyskytujú sa v učebnici odborné chyby?

Touto otázkou sme zisťovali, či sa z pohľadu učiteľov vyskytujú v učebnici odborné chyby. Učitelia, ktorí sa vyjadrili negatívne, neodpovedali ďalej na otázku vo vzťahu k množstvu chýb v učebnici.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	20	20,4
nie	78	79,6

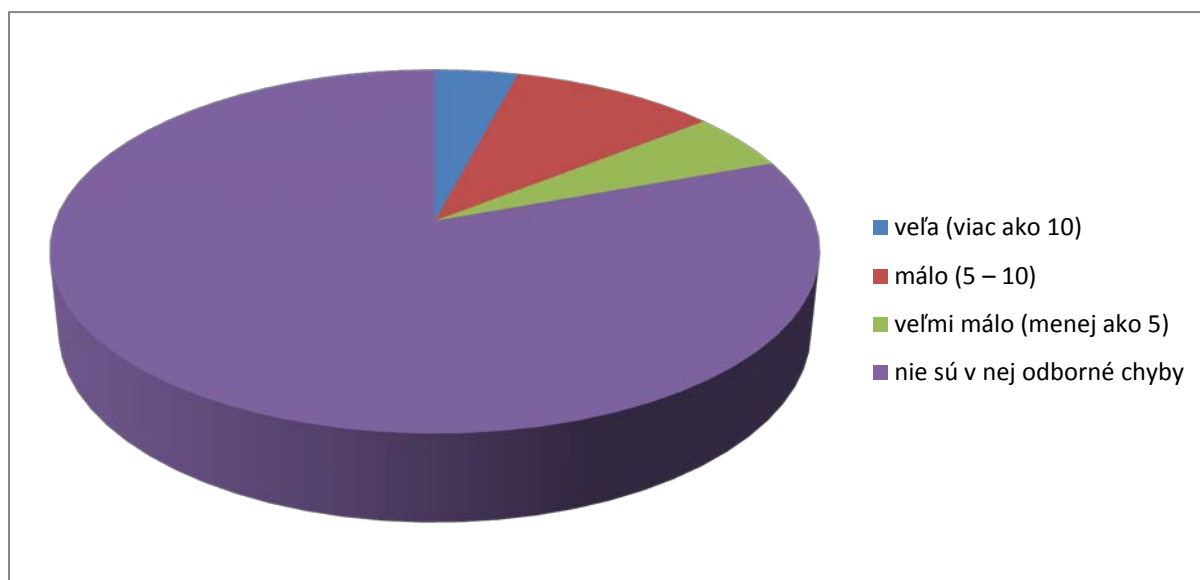
79,6% učiteľov sa vyjadrilo, že v učebnici sa nenachádzajú odborné chyby. Z pohľadu učiteľov 20,4 uviedlo, že sa v učebnici geografie nachádzajú odborné chyby. Následne sme tiež zisťovali, koľko odborných chýb sa podľa učiteľov v učebnici nachádza.

časť Odbornosť

5. Aké množstvo odborných chýb je v učebnici?

V súvislosti s výskytom odborných chýb v učebnici nás zaujímalo, aké množstvo chýb sa v nej podľa učiteľov vyskytuje.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
veľa (viac ako 10)	4	4,1
málo (5 – 10)	10	10,2
veľmi málo (menej ako 5)	5	5,1
nie sú v nej odborné chyby	79	80,6

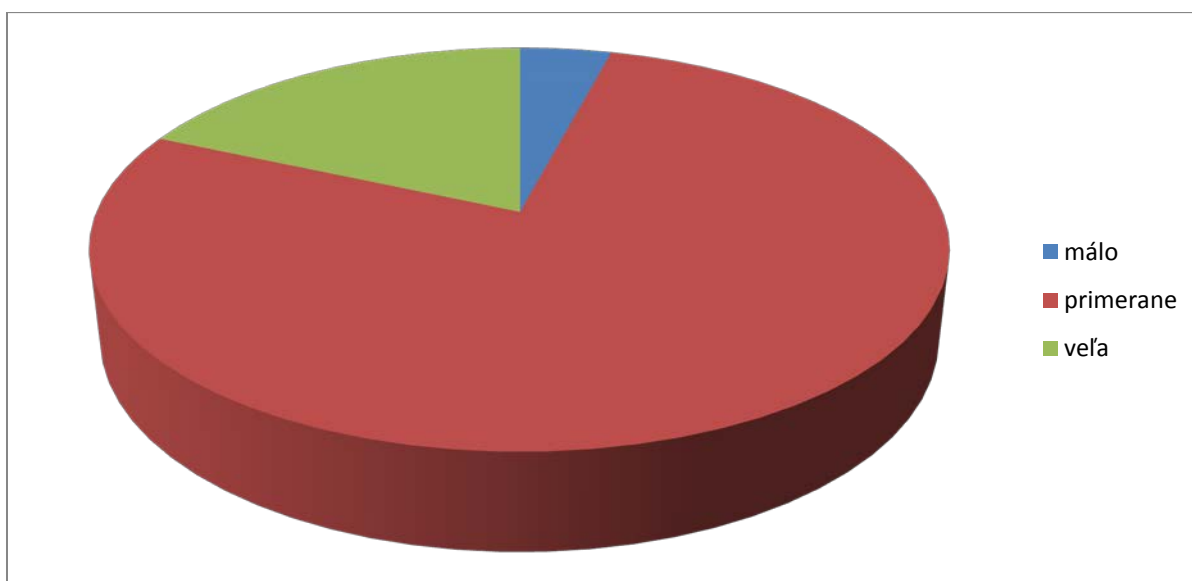
10,2 % učiteľov si myslí, že v učebnici je 5-10 odborných chýb ale až 80% uviedlo, že v učebnici nie sú odborné chyby alebo sa k tejto otázke nevyjadrilo, vzhľadom na to, že v predchádzajúcej otázke boli vyzvaní, že ak si myslia, že v učebnici nie sú odborné chyby, tak nech sa k ďalšej otázke nevyjadrujú. Ale v tejto časti sme ich zarátali, medzi tých, ktorí si myslia, že v učebnici nie sú odborné chyby.

časť Textová časť učebnice

6. Ako hodnotíte množstvo textu v učebnici?

Zisťovali sme, ako učitelia hodnotia množstvo textu v učebnici, či podľa ich názoru je to primeraný rozsah.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
málo	4	4,1
primerane	76	77,6
veľa	18	18,4

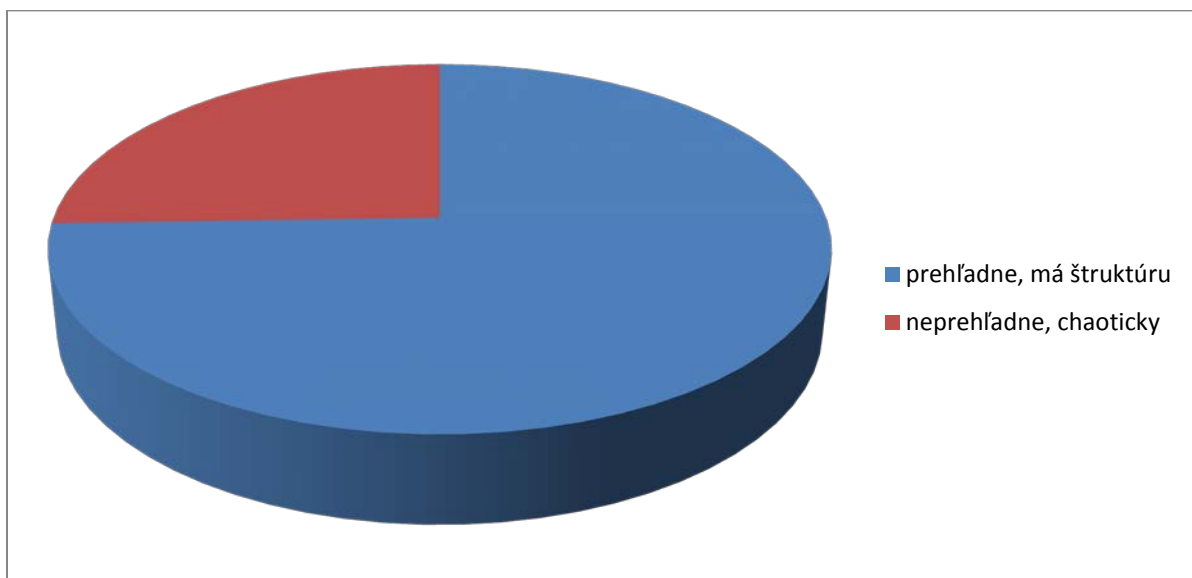
$\frac{3}{4}$ učiteľov uvádza množstvo textu v učebnici ako primerané. Až 18,4 % považuje množstvo textu za veľké.

časť Textová časť učebnice

7. Text v učebnici je spracovaný

Touto otázkou sme sledovali, či má podľa učiteľov text logickú štruktúru, alebo považujú učebnicu za chaoticky a neprehľadne spracovanú.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
prehľadne, má štruktúru	73	74,5
neprehľadne, chaoticky	25	25,5

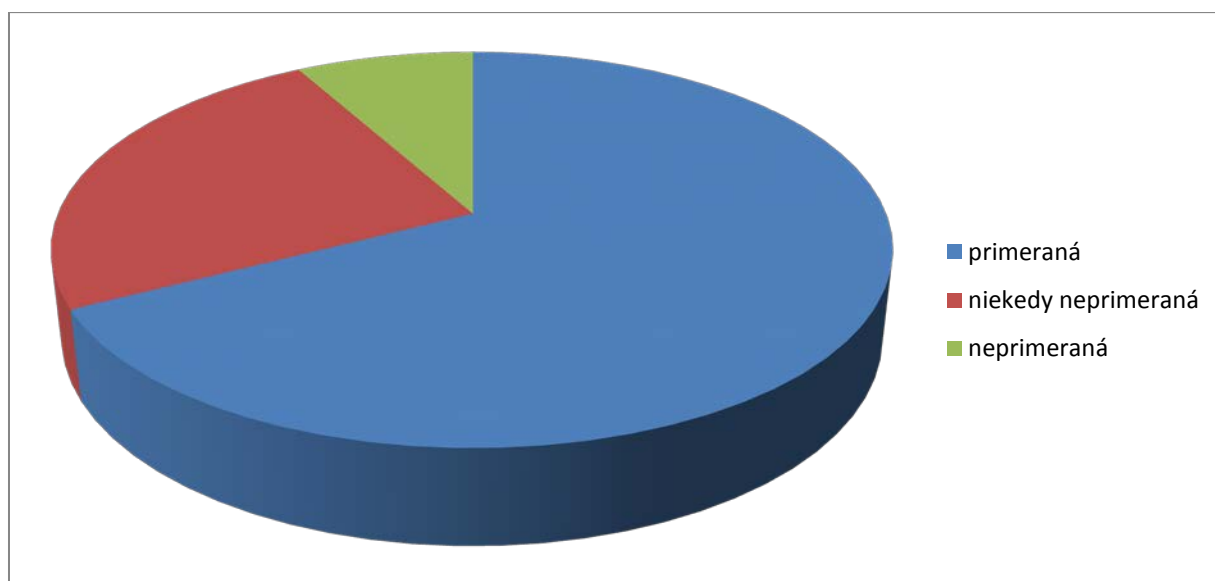
Z pohľadu prehľadnosti a logickej štruktúry textu je výsledok pozitívny, ale jedna štvrtina učiteľov učebnicu považuje za neprehľadnú a chaotickú.

časť Textová časť učebnice

8. Zrozumiteľnosť textu v učebnici je....

V nadväznosti na prehľadnosť textu učebnice sme sa učiteľov pýtali na jeho zrozumiteľnosť.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
primeraná	66	67,4
niekedy neprimeraná	24	24,5
neprimeraná	8	8,1

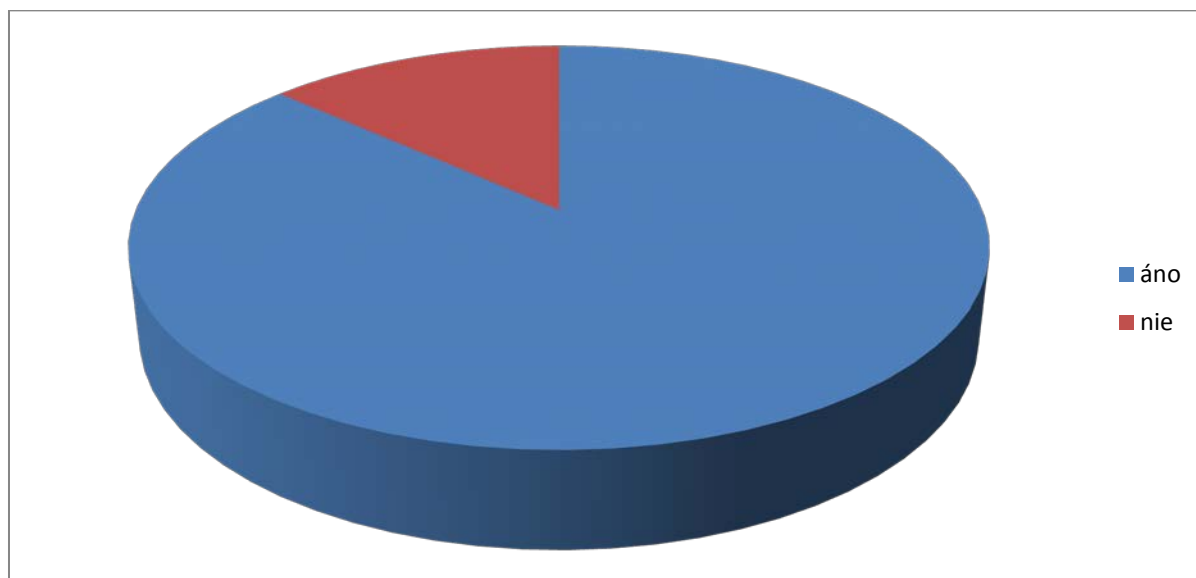
Ako vyplýva z odpovedí učiteľov, síce 67,4 % považuje zrozumiteľnosť textu v učebnici za primeranú ale takmer štvrtina učiteľov považuje učebnicu za neprimeranú.

časť Textová časť učebnice

9. Text v učebnici je spracovaný veku primerane

Cieľom tejto otázky bolo zistiť názor učiteľov na to, či je text v učebnici spracovaný primerane žiakom siedmeho ročníka základnej školy.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	85	86,7
nie	13	13,3

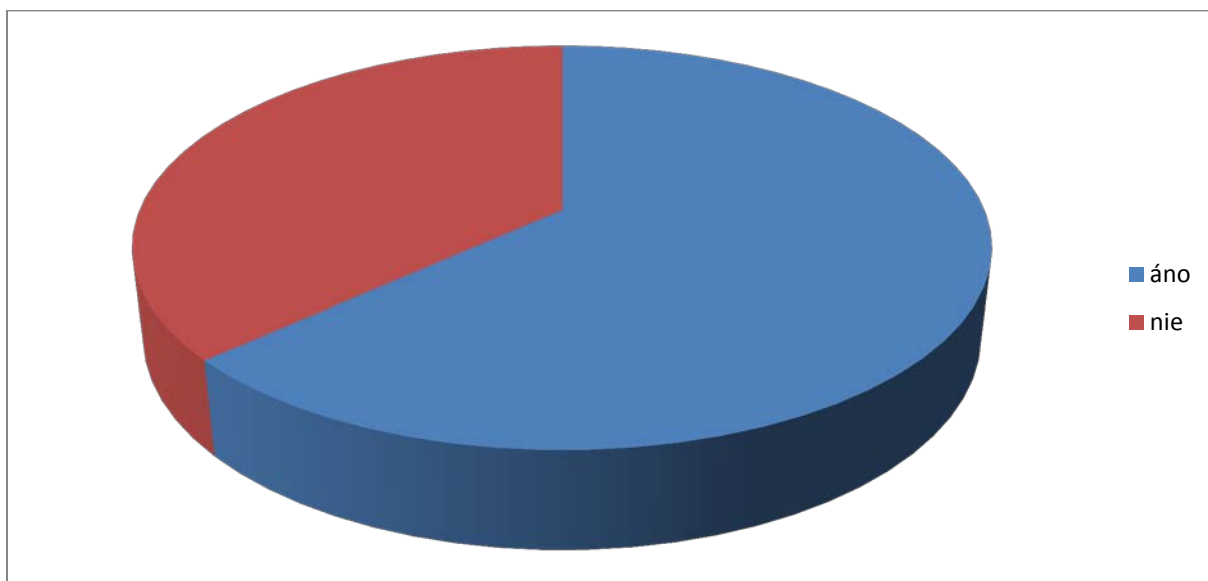
Spracovanie učebnice primerane k veku ohodnotilo kladne takmer 86,7% učiteľov.

časť Textová časť učebnice

10. Učebnica je spracovaná tak, že podnecuje žiakov záujem o danú tému

Zaujímalo nás, či je text učebnice pre žiakov podnecujúci a navodzujúci záujem o danú tému.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	62	63,2
nie	36	36,7

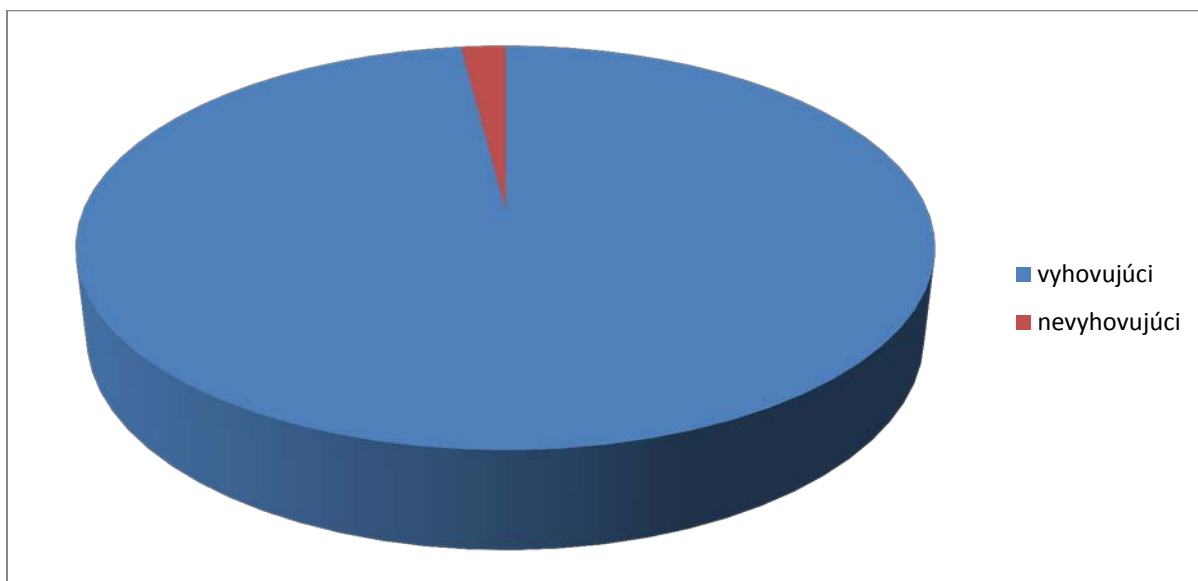
Podľa 63,2 % učiteľov je učebnica spracovaná tak, že podnecuje žiakov záujem o danú tému. Avšak až 36,7%, čo je viac ako jedna tretina uvádza k uvedenej otázke negatívne vyjadrenie.

časť Textová časť učebnice

11. Veľkosť a typ písma v učebnici je

Touto otázkou sme chceli zistiť, čo si učitelia myslia o formálnej stránke učebnice z pohľadu veľkosti a typu písma.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
vyhovujúci	96	98
nevyhovujúci	2	2

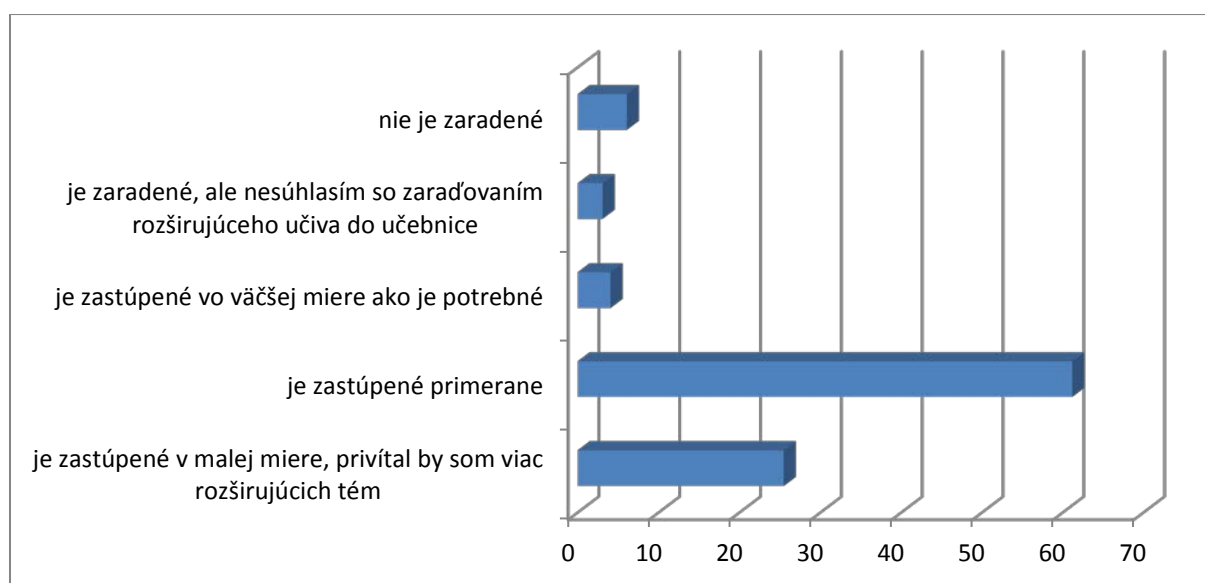
K tejto časti formálnej stránky učebnice učitelia takmer nemajú výhrady. Až 98% považuje písmo za vyhovujúce.

časť Textová časť učebnice

12. Rozširujúce učivo v učebnici, ktoré nie je súčasťou štátneho vzdelávacieho programu

Okrem množstva textu sme chceli poznať názor učiteľov na zastúpenie rozširujúceho učiva v učebnici.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
je zastúpené v malej miere, privítal by som viac rozširujúcich tém	25	25,5
je zastúpené primerane	60	61,2
je zastúpené vo väčšej miere ako je potrebné	4	4,1
je zaradené, ale nesúhlasím so zaradovaním rozširujúceho učiva do učebnice	3	3,1
nie je zaradené	6	6,1

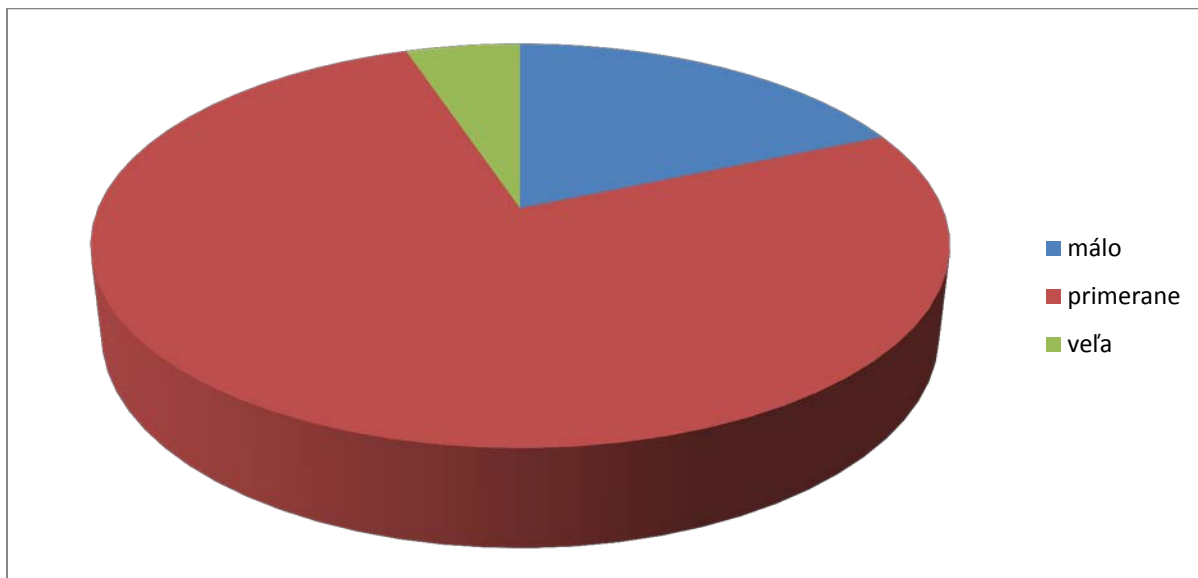
V súvislosti s rozširujúcim učivom mohli respondenti označiť viac odpovedí. Takmer Jedna štvrtina učiteľov by privítala viac rozširujúcich tém.

časť Úlohy v učebnici

13. Ako hodnotíte množstvo úloh v učebnici?

V súvislosti s úlohami v učebnici sa v dotazníku nachádzalo šesť rôznych otázok. V tejto otázke sme zisťovali, čo si učitelia myslia o množstve zaradených úloh v učebnici. Či je toto množstvo podľa ich názoru primerané alebo nie.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
málo	18	18,4
primerane	75	75,5
veľa	5	5,1

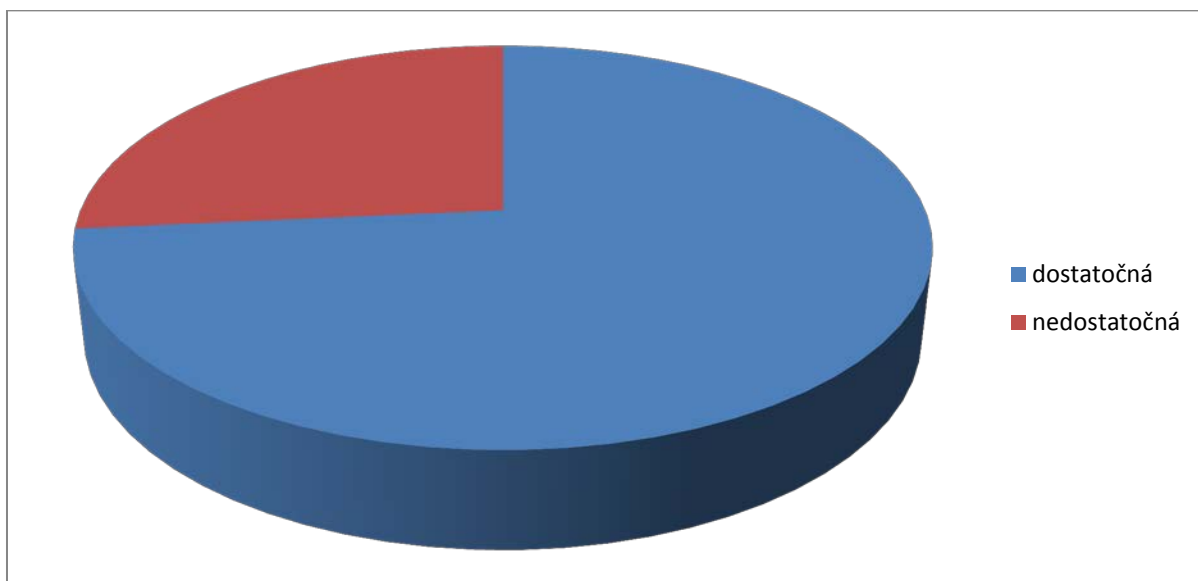
Počet úloh považujú tri štvrtiny učiteľov za primeraný.

časť Úlohy v učebnici

14. Rozmanitosť úloh je.....

Otázkou sme zisťovali, či sú podľa učiteľov zastúpené rôzne typy úloh dostatočne alebo nie.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
dostatočná	72	73,6
nedostatočná	26	26,5

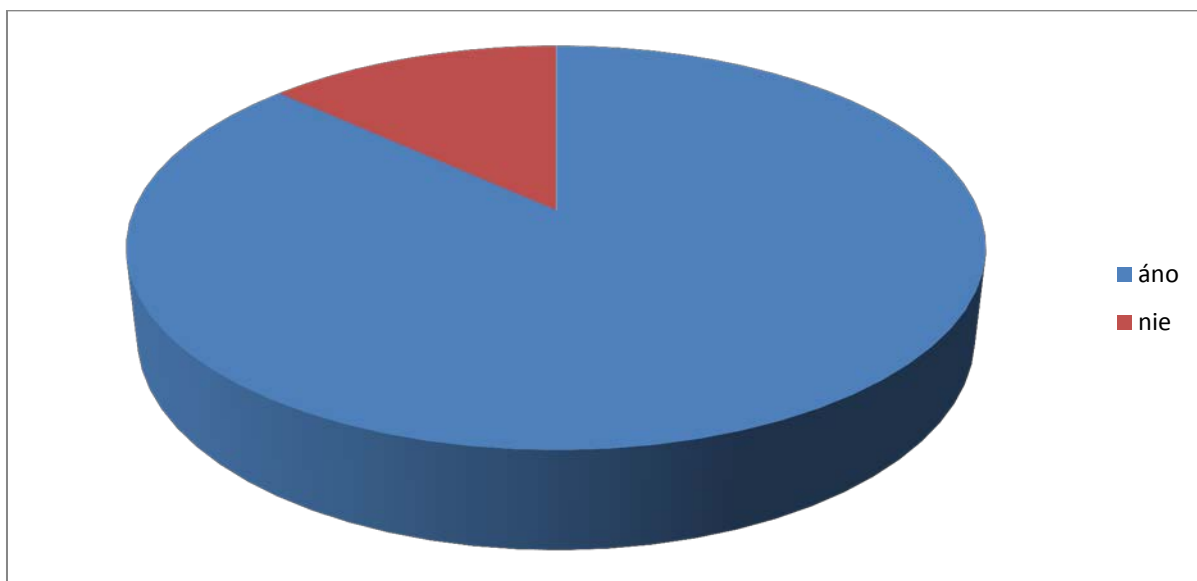
V tejto otázke, sa odpovede učiteľov rozdelili na tri štvrtiny a jednu štvrtinu podľa toho, či si myslia, že sú úlohy rozmanité alebo nie. .

časť Úlohy v učebnici

15. Sú úlohy v učebnici veku primerané?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť názor učiteľov na to, či sú úlohy v učebnici primerané pre žiakov piateho ročníka základnej školy.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	85	86,7
nie	13	13,2

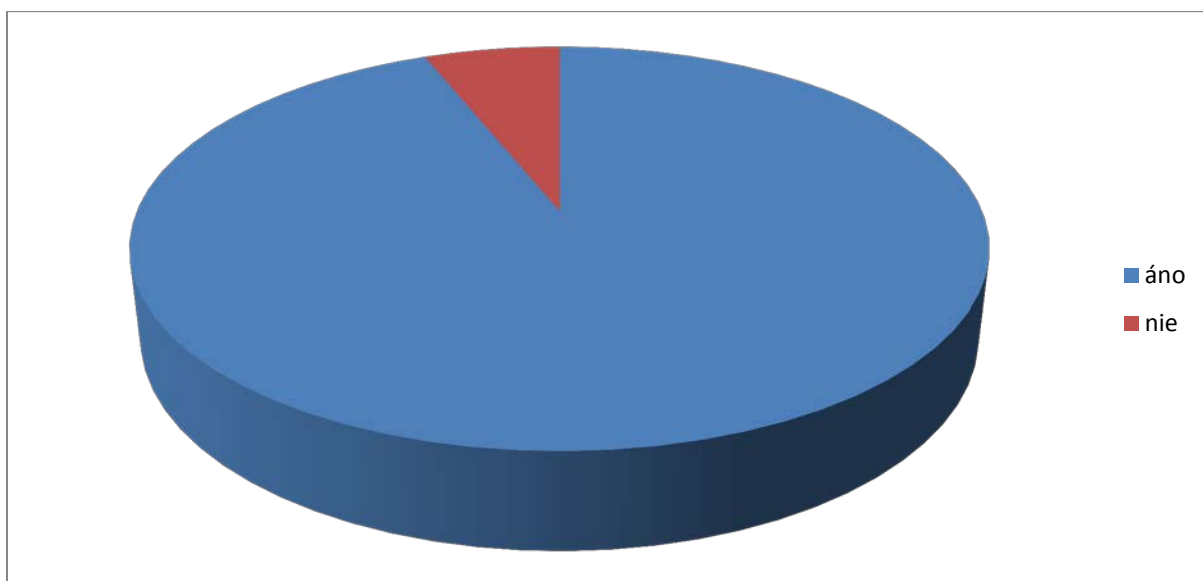
Hodnotenie úloh z hľadiska veku primeranosti vyznieva pozitívne. 86,7% učiteľov posúdili úlohy v učebnici ako primerané žiakom siedmeho ročníka základnej školy.

časť Úlohy v učebnici

16. Súvisia úlohy v učebnici s obsahovou stránkou textu?

Touto otázkou sme chceli zistiť, či podľa učiteľov úlohy v učebnici korešpondujú s obsahom príslušného textu.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	92	93,9
nie	6	6,1

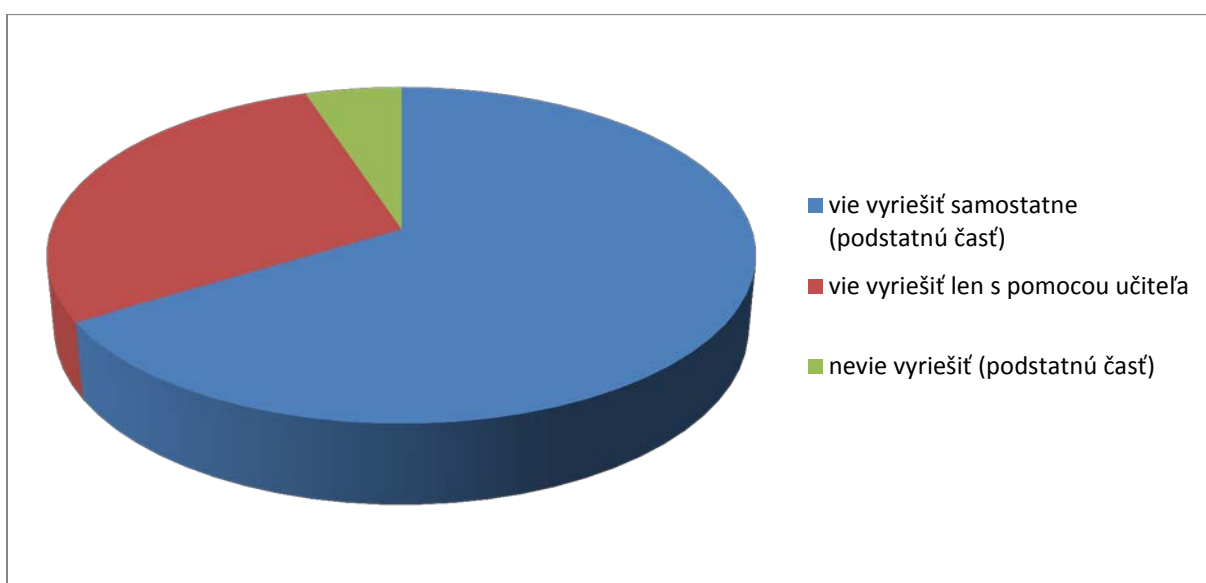
Bezmála všetci učitelia (93,9 %) ohodnotili úlohy za korešpondujúce s príslušným textom. Len minimum (6) učiteľov má opačný názor.

časť Úlohy v učebnici

17. Úlohy sú navrhnuté tak, že ich žiak....

Touto otázkou sme zisťovali, čo si učitelia myslia o schopnosti žiakov deviatego ročníka základnej školy vyriešiť dané úlohy samostatne.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
vie vyriešiť samostatne (podstatnú časť)	65	66,3
vie vyriešiť len s pomocou učiteľa	28	28,6
nevie vyriešiť (podstatnú časť)	5	5,1

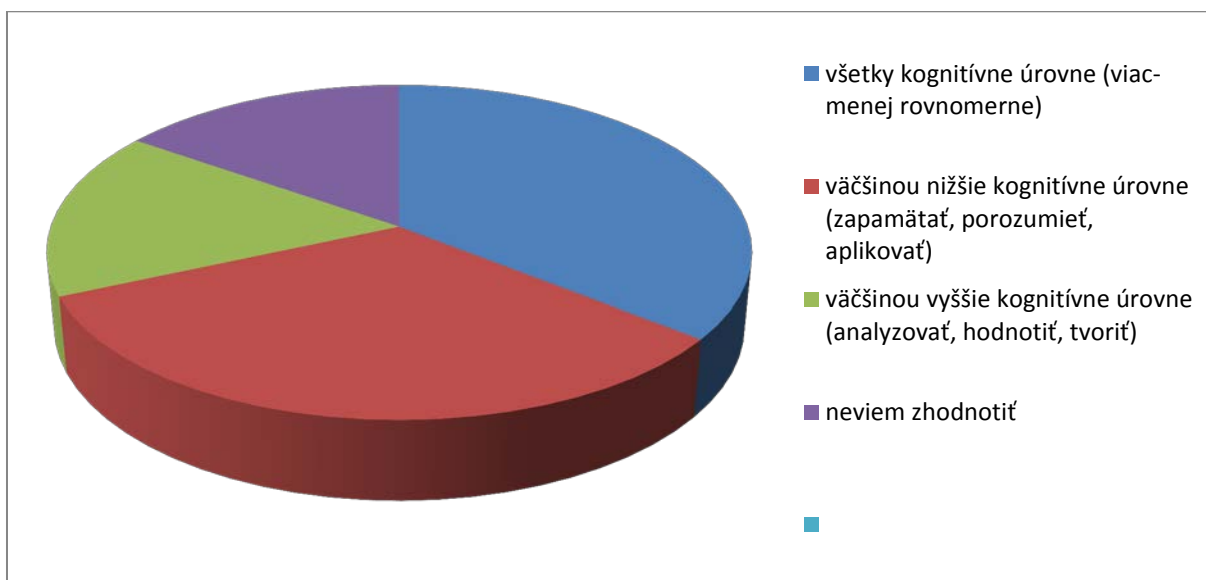
Počet učiteľov v tejto otázke sa rozdelil na dve tretiny a jednu tretinu. Dve tretiny učiteľov si myslím, že úlohy vedia žiaci vyriešiť samostatne a jedna tretina si myslím, že len s pomocou učiteľa.

časť Úlohy v učebnici

18. Úlohy sú zamerané na....

Zaujímalo nás tiež, či učitelia odlišujú kognitívnu úroveň úloh z hľadiska revidovanej Bloomovej taxonómie., alebo ju nevedia posúdiť.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
všetky kognitívne úrovne (viac-menej rovnomerne)	35	35,7
väčšinou nižšie kognitívne úrovne (zapamätať, porozumieť, aplikovať)	32	32,7
väčšinou vyššie kognitívne úrovne (analyzovať, hodnotiť, tvoriť)	16	16,3
neviem zhodnotiť	15	15,3

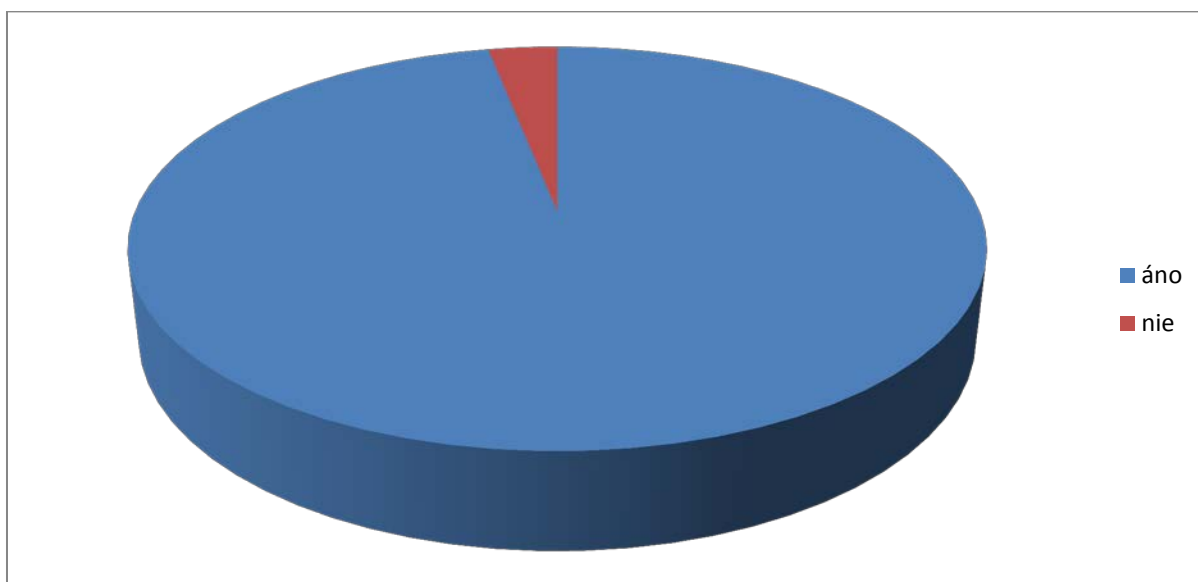
V odpovediach na túto otázku sa zhodný počet učiteľov vyjadril, že všetky kognitívne úrovne ako počet učiteľov, ktorí tvrdia, že len úlohy na nižšie myšlienkové operácie.

časť Grafická úprava učebnice

19. Obrázky v učebnici sú vhodne vybrané a korešpondujú s témou.

Učiteľov sme sa pýtali aj na vhodnosť obrázkov v súvislosti s danou témou, či sa obrázky viažu k téme a slúžia ako zdroj učenia – čítanie nesúvislých textov, alebo sú len ilustratívne.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	95	96,9
nie	3	3,1

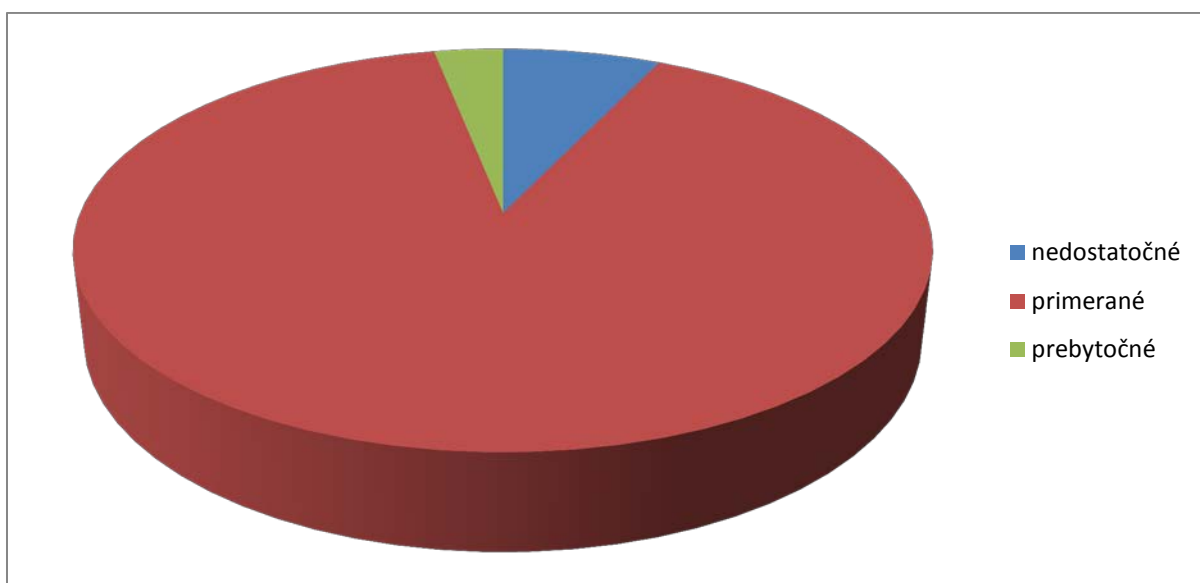
Z vyjadrení učiteľov vyplýva ich spokojnosť s vybranými obrázkami v učebnici (96,9 %). Len malé percento si myslia, že obrázky sú vybrané nevhodne a nekorešpondujú s témou.

časť Grafická úprava učebnice

20. Množstvo obrázkov v učebnici je.....

Touto otázkou sme zisťovali, či učitelia považujú množstvo obrázkov v učebnici za dostačujúce, nedostačujúce, prípadne prebytočné.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
nedostatočné	7	7,1
primerané	88	89,8
prebytočné	3	3,1

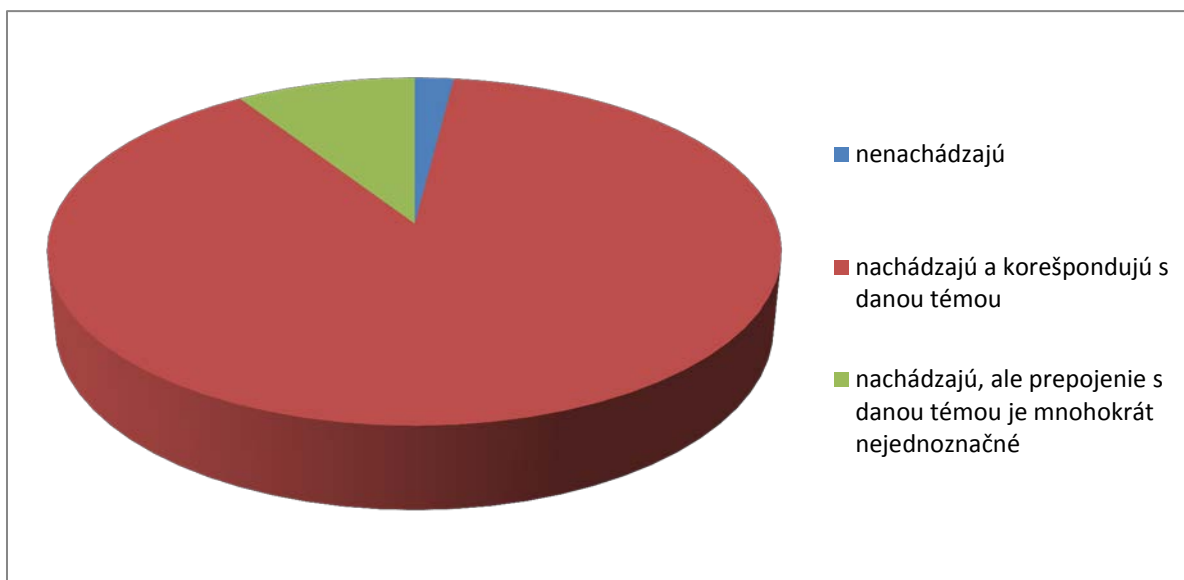
Ako je vidieť z tabuľky a grafu, 89,8%% učiteľov považuje množstvo obrázkov v učebnici za primerané.

časť Grafická úprava učebnice

21. Grafy a tabuľky sa v učebnici

Okrem textu a obrázkov nás zaujímalo, čo si učitelia myslia o grafoch a tabuľkách umiestnených v učebnici a ich korešpondovaní s danou témou.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
nenachádzajú	2	2,0
nachádzajú a korešpondujú s danou témou	87	88,8
nachádzajú, ale prepojenie s danou témou je mnohokrát nejednoznačné	9	9,2

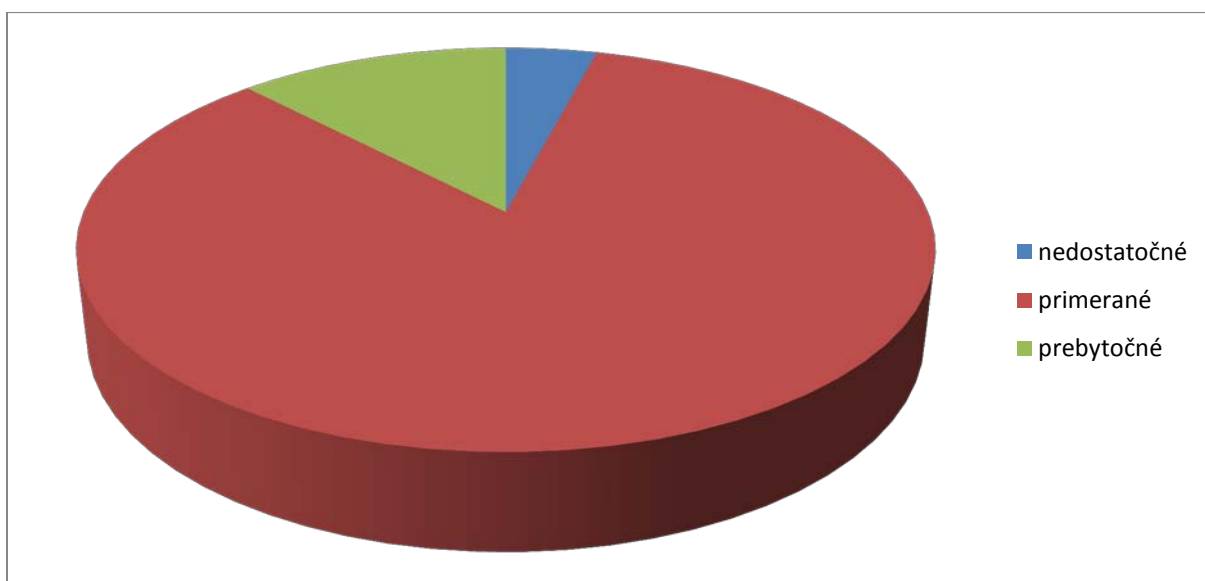
88,8% učiteľov tvrdí, že sa grafy a tabuľky v učebnici nachádzajú

časť Grafická úprava učebnice

22. Množstvo grafov a tabuliek v učebnici je

Zaujímalo nás tiež názor učiteľov na primeranosť množstva grafov a tabuliek v učebnici pre piaty ročník základnej školy.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
nedostatočné	4	4,1
primerané	82	83,7
prebytočné	12	12,2

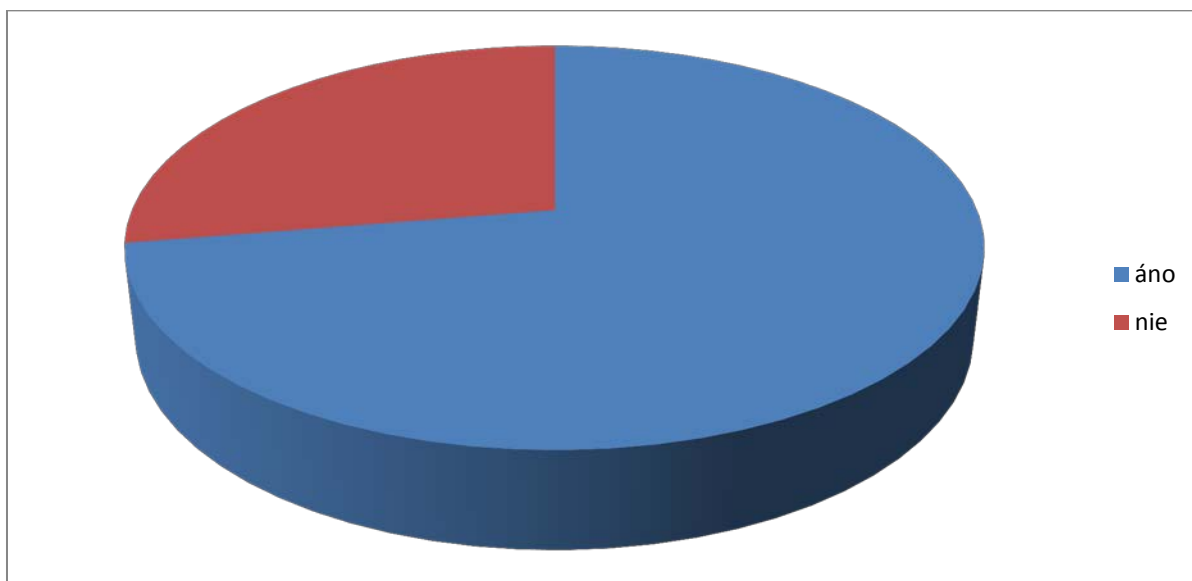
Ako je vidieť z odpovedí v dotazníku, (83,7 %) považuje množstvo grafov a tabuliek v učebnici za primerané.

časť Grafická úprava učebnice

23. Má byť súčasťou učebnice aj vecný, príp. menný register?

Vzhľadom na doterajšie pripomienky učiteľov sme chceli vedieť, aké percento učiteľov by chcelo mať v učebnici vecný, prípadne menný register.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
áno	71	72,4
nie	27	27,6

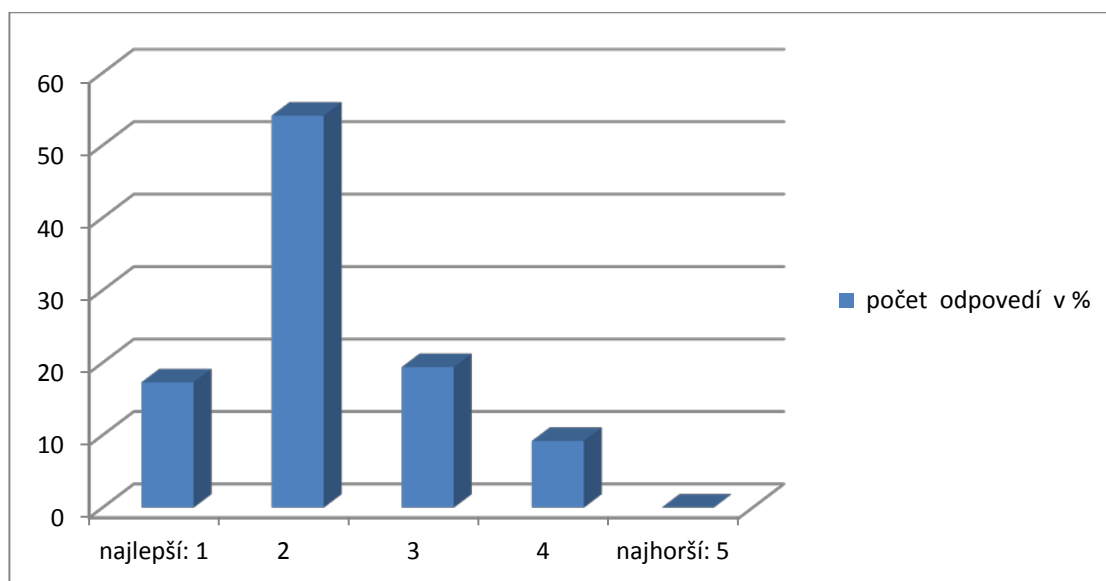
Odpovede na túto otázku takmer tri štvrtiny učiteľov potvrdili, že menný alebo vecný register v učebnici siedmeho ročníka požadujú.

časť Celkové hodnotenie učebnice

24. Ako hodnotíte celkovú kvalitu učebnice?

V súvislosti so všetkými predchádzajúcimi otázkami je pre nás výpovedná aj výsledná známka (známkovanie ako v škole), ktorou by učitelia ohodnotili učebnicu geografie pre deviaty ročník základnej školy.

	počet odpovedí	počet učiteľov v %
najlepší: 1	17	17,3
2	53	54,1
3	19	19,4
4	9	9,2
najhorší: 5	0	0

Najviac učiteľov sa rozhodlo pre známku 2, je to viac ako 50%.

časť Celkové hodnotenie učebnice

25. Sem môžete napísať návrhy na zlepšenie tejto konkrétnej učebnice

V poslednej časti dotazníka učitelia mohli napísať konkrétne návrhy, ktoré by podľa nich prispeli k zlepšeniu kvality uvedenej učebnice.

- 1. Niekedy menej textu znamená viac - žiakov odrádza od učenia veľa textu hlavne v úvode Obyvateľstvo*
- 2. Prosím Vás, treba sa vrátiť k starej učebnici a každému štátu venovať jednu hodinu. Táto učebnica je napísaná chaoticky, všetko zmiešané spolu. Dospelému je to ako prehľad super, ale žiak, ktorý potrebuje získať nejaký systém, sa musí učiť kompletne informácie od štátu k štátu a nie jednu vetu o tom a dve o inom a všetko v jednej látke. A jedna látka na 4-5 strán. To keď toto deti vidia, chytajú sa za hlavu zaradiť do textu viac aktuálnych informácií o každodennom živote ľudí v jednotlivých krajinách*
- 3. Učebnica je ok, ale nedá sa prejsť na jednohodinovke*
- 4. Žiaci by privítali viac zaujímavosti o krajinách aj o daných mestách - prepojenie s obrázkami, o spôsobe života, viac tabuliek, obrázkov, preto lebo keď sa oboznamujeme s danou krajinou, tak môj výklad spočíva aj s prácou na internete, kde si dané mestá ukazujeme, obrázky ľudí, ich spôsob života*
- 5. V budúcnosti aktualizovať údaje a opraviť odborné chyby*
- 6. Chaoticky sú spracované témy o oblastiach svetadielov Afrika a Ázia - Severná, Stredná, Južná Afrika, Juhozápadná, Južná, Juhovýchodná, Východná, Severná, Stredná Afrika. Napríklad v časti Juhozápadná Ázia nie sú charakterizované jednotlivé štáty osobitne, ale je charakterizovaná celá oblasť naraz - príroda, obyvatelia, hospodárstvo. Pritom žiaci sa s tými štátmi zoznamujú prvýkrát a je pre nich ťažké charakterizovať ich vcelku. Lepšie by si zapamätali, ak by tie štáty boli charakterizované jednotlivo podľa prírodných pomerov, obyvateľstva, hospodárstva.*
- 7. Navrhujem text sprehľadniť a úlohy zjednodušiť.*
- 8. V učebnici b mohli byť zaradené aj testy na overenie vedomostí, prípadne slepé mapy. možno viac zaujímavostí, či odlišností daných krajín v porovnaní so Slovenskom Rozhodne by sa nemali v učebnici nachádzať faktické chyby, kniha má slúžiť aj žiakovi, ktorý na hodine alebo a nepočul výklad alebo s témou nepracoval inak. Niektoré texty sú príliš dlhé.*
- 9. Menej textu, lepšia prehľadnosť*

K1: korelácia medzi používanosťou a celkovým hodnotením je 0,362684.

K2 korelácia medzi nájdenými chybami a celkovým hodnotením je 0,480918.

K3 korelácia medzi množstvom úloh a celkovým hodnotením je 0,088047.

Vo všetkých troch prípadoch ide o slabú závislosť, priamo úmernú.

Záver

Naším prieskumom sme zisťovali stav využívania učebnice *Geografia pre 7. ročník* so schvaľovacou doložkou do roku 2017 ako východisko k opätovnému schvaľovaciemu procesu.

Do prieskumu sa zapojilo 98 učiteľov z celkového počtu 1 458 základných škôl s triedami 2. stupňa.

Jedným z cieľov bolo sledovanie *miery používania učebnice*. Môžeme konštatovať, že učebnicu používa.....